

1 mars 2018

Den glädjerika fastan

Vid porten till den stora fastan möter vi Jesus i öknen. "Ledd av Anden" förs han dit och det sker direkt efter att hans identitet bekräftats av Fadern själv: "Du är min älskade Son, du är min utvalde." De 40 dagarna i öknen – som också är förebildliga när det gäller den stora fastan inför påsken som sträcker sig från askonsdagen till påskdagen, söndagarna borträknade – ges oss som en möjlighet att för en tid befrias från det som inte är absolut nödvändigt. Öknen var för Jesus precis som för så många andra av bibelns främsta gestalter en förberedelse för det uppdrag som han kommit för att utföra. När han väl blev hungrig höll sig djävulen framme med så väl frestelser som lissmande erbjudanden.

De tre frestelserna: att göra stenar till bröd, att kasta sig ut från tempelmuren för att bli uppfångad av änglar och att tillbe Satan för att därigenom få all makt. Henri Nouwen har i sin lilla bok som särskilt har prästerna i åtanke, *In the name of Jesus*, identifierat de tre som frestelsen att vara *relevant*, frestelsen att vara *spektakulär* och frestelsen till *makt*. Han väger dessa tre mot Jesu kallelse till Petrus i mötet som utspelade sig på en strand efter uppståndelsen. Under samtalet i Johannesevangeliet avslutande kapitel för Jesus in Petrus i en djupare kallelse, och anger riktningen för honom som skall bli "Klippan" på vilken kyrkan skall byggas. Från det instrumentella till bön, från makt till tjänande. Från att leda till att bli ledd. (*From relevance to prayer. From popularity to ministry. From leading to being lead*).

Vad är det som djupast sett står på spel redan där ute i öknen? Ja, inget mindre än hela skapelsens räddning. Om Jesus inte fullbordat loppet hela vägen ned i dödsriket, för att där besegra själva döden, då hade han kommit förgäves. Då hade vi inte haft något skäl att i påsknatten utropa:

*Kristus är uppstånden från de döda!
Med döden nedtrampade han döden
och åt dem som är i gravarna
har han gett ett evigt liv.*

Djävulens strategi är att med alla till buds stående medel förhindra Jesus från att korsfästas. Att utkämpa den avgörande kampen mot ondska och död. Det börjar redan i öknen och fortsätter genom hela Jesu offentliga tjänst, många gånger genom människors ord. Till och med Petrus lånar sin tunga åt frestaren:

Matteusevangeliet 16:21-23

Från den tiden började Jesus förklara för sina lärjungar att han måste bege sig till Jerusalem och lida mycket genom de äldste och översteprästererna och de skriftlärda och bli dödad och bli uppväckt på tredje dagen. Petrus tog honom då avsides och började förebrå honom och sade: ”Må Gud bevara dig, herre. Något sådant skall aldrig hända dig.” Men Jesus vände sig om och sade till Petrus: ”Håll dig på din plats, Satan. Du vill få mig på fall, för dina tankar är inte Guds utan människors.”

Ett sista försök sker i elfte timmen när Jesus redan hänger på korset. ”Om du är Guds son kliv då ned från korset.” ”Andra har han hjälpt, nu får han hjälpa sig själv.” Visa oss en spektakulär räddningsaktion i triumf! Och vi hör ekot från öknen. ”Kasta dig ut från tempelmuren och låt änglarna fånga upp dig.”

Det Jesus gör i öknen och alla de gånger han motstår frestelsen att ta ut sin gudomlighet är att avstå. Han avstår makt. Han avstår att vara instrumentell. Han avstår att vara spektakulär, han avstår att redan där och då bli som Gud. Jesus som är ”sann Gud och sann människa” förblir människa genom hela prövningen. Därmed blir han, som ju verkligen är Guds son, paradoxalt nog den första sanna människan. Den tidiga kyrkofadern Ireanaeus har gjort en fantastisk utläggning som visar på det här sambandet och hur Jesus som ”den andre Adam” lyckas med det som ingen annan människa lyckats med förut, att avstå djävulens frestelse att försöka bli som Gud på egen hand.

När vi nu går in i den stora fastan inför Herrens påsk, är det aldrig en fråga om att lämna det mänskliga till förmån för det andliga. Nej, tvärtom. Varje form av god fasta tar sin utgångspunkt i det som hör det mänskliga livet till. Den tar kroppen och dess behov på allvar. Den låter inte trons liv enbart stanna vid att vara en fråga om tankar och känslor. Nej, tron kan omsättas i livets alla delar. I hur vi fördelar vår tid, våra pengar, i vad vi stoppar i oss, hur vi rör oss. Vad vi väljer att avstå för att ge plats åt något bättre. Fastans utmaning är att genom det sant mänskliga göra oss mottagliga för Guds aldrig sinande kärlek.

Trycket när det gäller det motsatta är tämligen hårt i dagens samhälle. Det omänskliga har blivit ideal. Sjukdom, svaghet, lidande och död gör vi vårt bästa

för att hålla på behörigt avstånd. Bilder i glossiga magasin retuscheras *in absurdum* och skyltdockorna som bär upp de kläder vi skall köpa är skapade utifrån helt orimliga proportioner. Omänskliga låtsaskroppar utgör därmed ideal. Ungdomen premieras och börjar tidigare i barnåren såväl som att sträcka sig längre upp i åldrarna. 12 år eller 52 år kvittar lika när modet för dagen presenteras.

I askonsdagsgudstjänsten gav oss kyrkan den sunda påminnelsen om människans faktiska öde.

– *Kom i håg, o människa att du är stoft och åter skall bli stoft. Omvänd dig och tro evangelium!*

Det kanske kommer som en överraskning, men är du över 26,6 år så går det utför. Din kropp befinner sig i en nedbrytningsprocess. Inte så att det är förgäves att vare sig motionera och att äta sunt, vad det nu är? Även de trenderna tenderar att komma och gå med allt större variationer. Något av det som utmanas av askonsdagens budskap är just idealet om evig ungdom.

Ungdomen har sin tid. Med styrka och framtidstro fattar vi beslut som kanske inte hade varit möjliga längre fram i livet, men att inte låta kroppen och själen mogna genom begränsningar, är att fly det sant mänskliga.

Den kristna tron har något viktigt att säga i denna fråga. Den säger att du inte är underställd tiden på ett sådant vis att du skulle ha nått livets topp vid 25 och att tiden därefter obönhörligt rinner ifrån dig. Om det är så vore fastan obegriplig. Då handlar det snarare om att passa på än att avstå. Ta ut allt NU, medan tid är! Inte att bygga för evigheten. Men som kristna lever vi inte i den lilla inomvärldsliga tiden utan i evigheten. När Jesus vann seger över döden bröt han också tidens bojar. Den som lever med evigheten för ögonen behöver inte låta sig stressas, vi har tid. Fastan vill föra våra blickar mot det som har ett mer beständigt värde än trender som kommer och går. Fastetiden är en hjälp för oss att urskilja det viktigaste från det som bara är viktigt. Nyanserna. Slaget står ofta mellan det viktigaste och det viktiga – inte mellan gott och direkt ont. Det är därför vi behöver söka urskillningens gåva och få stöd av dem som funnit den.

Öknen hjälper oss att se klarare. Öknen är en känd skådeplats genom den bibliska historien. Inte sällan är förloppet i öknen detsamma. Människan har hamnat i öknen, ledd av Gud. Men i takt med att dagarna går och torkan tilltar och inget händer börjar människan tvivla på den där kallelsen. *Middagsdemonen* gör sig påmind. Ledan. Var det verkligen Gud som kallade? Förr eller senare tar man allt som oftast saken i egna händer och börjar lita mer på sin egen förmåga än på Guds. Från beroende till självsäkerhet.

En av flera lärdomar vi kan dra av Israels folks belägenhet i öknen är när Mose befinner sig uppe på berget Sinai för att tala med Gud. När både Gud och deras självklare ledare blir avlägsna tar deras tålmod slut och de bygger sig en egen gud, en guldkalv. Tänk vad bra med en Gud som man kunde se och ta på och som man kunde begripa! Den typen av gudar hade ju dessutom andra folk, varför skulle de vara sämre?

Det är skillnad på bröd och bröd. Stenar och Guds ord. Jesus blir den första människan att motstå också denna frestelse. Han låter sig inte luras av djävulens lömska angrepp utan förblir i det mänskliga och låter samtidigt Gud vara Gud.

Vilket är hans tillvägagångssätt?

”Munnen talar vad hjärtat är fullt av.” Jesu hjärta tycks vara fullt av bibelord och med det menar jag den hebreiska bibeln, vårt Gamla testamente. När han är trött, hungrig och utlämnad och blir angripen på sin svagaste punkt är det bibelord som väller ut ur hans inre, till skydd och stöd. Ute i öknen är de alla hämtade ur Femte Moseboken, många andra gånger ur Psaltaren.

Ett av de områden som återkommer i fasteundervisningen är att skapa utrymme för bibelläsning under fastan. Att umgås med bibelordet är inte bara en fråga om att öka sin kunskap, att läsa för att ha läst, utan om att utrusta sig med ord och bilder som kan bära när allt annat faller. Den som bottnar i Guds ord faller inte bottenlöst...

När Gud känns långt borta kommer givetvis frågorna: Är Gud god? Bryr han sig om mig och mina omständigheter?

Ett av de starkaste svaren på de frågorna finner vi i episteltexten för den första söndagen i fastan. Dessa rader ur Hebréerbrevet 4:14-16 hade heller aldrig kunnat skrivits om Jesus hade fallit för frestelsen och tagit ut sin gudomliga makt redan där i öknen: ”Vi har inte en överstepräst som är oförmögen att känna med oss i våra svagheter, utan en som har prövats på alla sätt och varit som vi men utan synd.”

...och så kan vi tillägga: Den som tagit till sig att Gud är den medlidande som gått före oss längst in i ångesten faller inte bottenlöst.

Fastans grundmotiv är tidlöst men hur fastan gestaltas kan behöva anpassas till varje tid. Inför årets fasta har jag reflekterat över ett ord som haft en spännande utveckling. Ofta har de uttryck vi använder gått från en bokstavlig betydelse till en mer bildlig, symbolisk. I det här fallet har det ord jag tänker på återigen fått en

bokstavlig betydelse men en helt annan än den ursprungliga. Ordet är: 'Avskärma.' De av oss som till vardags handskas med mobiltelefoner, datorer och surfplattor skulle nog bli förvånade om vi verkligen räknade efter på hur många olika vis andra kan ha direktkontakt med oss. Särskilt om vi finns i olika sociala medier. Mail, sms, direktmeddelanden, chattar, mentions, förutom vanliga samtal eller videosamtal.

Att "multitaska" är ursprungligen en teknisk term som talar om förmågan i en dataprocessor att operera parallella aktiviteter. Om man tidigare placerade uppdragen till en dator i kö, och den utförde ett uppdrag i taget, kan den nu dela upp sig och köra flera processer samtidigt. En teknisk landvinning som ökat användarvänligheten avsevärt. Det tycks dock som att också människor nu avkrävs att bli allt bättre på att multitaska, men forskarna tycks vara överens om att själen och det mänskliga psyket inte är lika användarvänliga utan snarare förhåller vi oss likt de tidigare hårddiskarna som ställde uppdragen på kö och bara kan hantera en sak i taget.

Någon fyndig samtidsanalytiker myntade för några år sedan definitionen av nutidsmänniskan som en *homozappiens*. Med förmåga att med fjärrkontrollens hjälp zappa mellan flera olika kanaler och försöka följa flera program samtidigt.

Frågan är om föreställningen om nutidsmänniskan som en *homozappiens* med fjärrkontroll i handen inte håller på att bytas ut mot en *homoscrolliens*. Genom skärmar på telefoner, surfplattor och datorer scrollar eller svajpar sig många av oss igenom en enorm informationsmängd på kort tid.

Å ena sidan, ett fantastiskt verktyg som binder samman människor - en aldrig sinande källa till ny kunskap och information genom vilken du troligtvis också tagit del av detta månadsbrev - å andra sidan, något som ständigt pockar på uppmärksamhet och riskerar att hamna mellan mig och de människor jag har omkring mig i det så kallade "riktiga livet".

Att ta vara på fastans möjlighet och att "avskärma" sig en period kan nog bli en allt viktigare övning för många av oss.

"Herre gör så att jag kan se, igen!" utropar den blinde tiggaren vid vägkanten i evangelietexten på fastlagssöndagen i Lukas 18. Det är ingen dålig bön att stava på inför fastan.

Är det något du behöver få se igen? Något som en gång var klarare för dig men som grumlats, något att återvända till.

Är det något du behöver få se för första gången? Platser du ännu inte kommit till.

Till fastan har alltid givandet hört. Att dela med sig lite extra. Det kan också handla om att ge av sin tid.

Jesus såg den blinde tiggaren vid vägkanten och frågade: ”Vad vill du att jag skall göra för dig?” En omedelbar och kort väg för den som vill följa i Jesu spår är att våga ställa samma fråga till någon i din närhet:

”Vad vill du att jag skall göra för dig?”

Den blinde mannen som knappt ägde något gav i sin utsatthet och fattigdom en av de rikaste gåvorna kyrkan någonsin tagit emot av en människa. En bödens gåva som lagts på bedjarnas läppar sedan dess. ”Herre Davids Son, förbarma dig över mig” det ord som utgör grunden till Jesusbönen. ”Herre Jesus Kristus Guds son förbarma dig över oss, syndare.” En bön som i sin kärnfullhet rymmer allt. Lovsägandet. Trosbekännelsen. Förbönen. Insikten om det totala beroendet av Guds nåd.

Att under fastan avsätta mer tid i bön måste inte betyda att orden blir fler. Det kan också innebära att upprepande stava på färre ord och bottna allt mer i dem.

Tungans fasta bjuder oss också in i tystnaden. Den ordlösa bönen som inte är detsamma som tomhet utan en möjlighet att uppfyllas av den helige Andes kärleksfulla närvaro.

Denna bön gav oss tiggaren. När du närmar dig en behövande människa kanske din tanke och rädsla är att det kommer att kosta dig allt för mycket. Det kan mycket väl visa sig att du får mer igen än vad du ger. När vi närmar oss dem som inte anses viktiga kommer vi allt mer att inse vad som verkligen är viktigt.

Att gå upp mot Jerusalem. Att slå följe med Jesus i motlut säger något centralt om den kristna tron. Gud bor inte bara på bergstoppar utan finns med mitt i vår kamp, också i sluttningen.

Kampen i sig är många gånger en väg till fördjupad tro och ett rikare liv. Fastans bön är inte att slippa kampen utan en bön om uthållighet. I och genom allt. I askonsdagens gudstjänst i Slottskapellet i Bjärka-Säby stämde vi in i en beprövad bön vid ingången till fastan:

Efraim Syrierns fastebön

*Herre och Mästare över mitt liv!
Tag bort ifrån mig lättjans, modlöshetens, maktlystnadens
och de tomma ordens ande.*

*Skänk mig, Din tjänare,
kyskhetens, ödmjukhetens, tålmodets
och kärlekens Ande.*

*O, Herre och Konung!
Låt mig se mina synder och inte döma min broder och syster,
Ty välsignad är Du i evigheters evighet. Amen.*

I det här månadskiftet (skottdagen 29 februari) är det 10 år sedan vår broder och vän Hans Johansson lämnade jordelivet för att vara hos Gud. Det är med stor tacksamhet vi minns Hans som betydde så mycket vid formandet av Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby. Vi omsluter Lisbet och sönerna i våra böner.

Vid sommarens generalkapitel avtackades biskop Biörn Fjärstedt efter att han, med stort engagemang tjänat som en av kommunitetens visitator sedan konstituerandet av kommuniteten i dess nuvarande form år 2008. I samband med mässan i Slottskapellet den 25 februari mottog kommuniteten en rik gåva från Biörn genom överlämnandet av boken *Helig skrift - Liten bok om Bibeln*. En förnämlig och lättillgänglig vägledning till Bibelns böcker, som inte minst är en mycket god hjälp för oss som lever med en bibelläsningssplan som tar oss igenom alla bibelböckerna.

Vi riktar ett stort tack till biskop Biörn och inspireras av den kärlek och vördnad för ordet som denna bok är ett uttryck för.

Boken finns att beställa från EKIBS förlag genom vår hemsida:
forlag.ekumeniskakommuniteten.se

Liv i gemenskap

Husfolket har sedan 1996 haft en avgörande betydelse för livet på Nya Slottet. Att under en så pass lång tid som en termin, ett år eller två få leva på slottet i rytmen av arbete, bön, studier, rekreation, samtal, tystnad och gudstjänster har visat sig vara en mycket god förberedelse för den fortsatta livsresan.

Genom husfolkets närvaro, gästfrihet, det praktiska arbetet och gudstjänstlivet bidrar husfolket till den känsla som så många gäster ger uttryck för: Att man under dagarna på slottet knyter an till bönen som pågick innan man anlände och fortsätter efter det att man åker hem.

Vi är mycket tacksamma över det gedigna arbete som Sionförsamlingen lägger ned i husfolket och vill slå ett slag för möjligheten att ansöka om inträde från och med hösten. Erbjudandet om att leva i husfolket riktar sig främst till unga vuxna.

Det finns också goda möjligheter att volontärarbeta på slottet under en helg, några dagar eller veckor.

För intresseanmälan om husfolk eller volontärarbete, skriv ett mail till: anmalan@nyaslottet.se

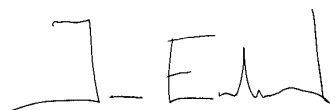
Påskan på Nya Slottet

De tre heliga påskdagarna inleds på Nya Slottet Bjärka-Säby den 29 mars med Skärtorsdagens mässa och pågår fram till Påskdagen den 1 april.

Onsdag kväll i Stilla veckan firas traditionsenligt den koptiska helandeliturgin med biskopens invigning av helig olja.

Anmälan för dig som vill bo i Bjärka-Säby och delta i måltiderna under påskfirandet görs till: anmalan@ekibs.se

Guds frid

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'JEW' with a stylized flourish at the end.